

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет психології
Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИФЕРЕНЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Освітня програма
«Дитяча психологія та психологічна практика»

Спеціальність 053 «Психологія»

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри соціальної психології
Протокол № від 2023р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Диференціальна психологія
Освітня програма	«Дитяча психологія та психологічна практика»
Спеціалізація (за наявності)	Відсутня
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	3/5
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП):

Дисципліна — «Диференціальна психологія» спрямована на формування у студентів: наукового світогляду та переконань, які б сприяли системному підходу в діяльності щодо аналізу індивідуально-відмінних психічних процесів; на засадах аналізу сучасних психологічних концепцій наукових знань про особливості формування та функціонування психічних процесів, станів та властивостей, з метою розуміння психологічних явищ, прогнозування розвитку психологічних процесів і станів. Отримання студентами навичок діагностики проявів індивідуальних відмінностей в психіці та поведінці.

Компетентності (відповідно до матриці ОП):

ЗК5. Здатність до самоаналізу та когнітивної й емоційної регуляції власної діяльності, фізичного та психічного стану.

ЗК6. Здатність ухвалювати обґрунтовані рішення, керуючись етичними міркуваннями (мотивами).

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК12. Здатність працювати з людьми, різними за віком, характером і соціальним статусом.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

Програмні результати навчання (відповідно до матриці ОП):

ПР1. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР7. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР19. Планувати і реалізовувати різні види психологічної допомоги в залежності від потреб цільової аудиторії з врахуванням соціального та сімейного контексту.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Предмет і методи диференційної психології	Знати предмет дисципліни, вміти аналізувати основні визначення та поняття дисципліни, володіти інформацією, щодо змісту та якості теорій особистості.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.
2.	Тема 2. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу.	Знати: основні теоретико-методологічні основи диференційної психології, комплекс методів, які застосовуються в диференційно-психологічних дослідженнях.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.
3.	Тема 3. Онтологічна характеристика розвитку психіки людини	Знати проблему співвідношення соціального та біологічного у диференційній психології, видову специфіку біологічного в розвитку людини, значення соціального в розвитку психіки людини. Вміти використовувати при диференційному аналізі співвідношення генотипу, фенотипу і норми реакції.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.
4.	Тема 4. Ієрархічна модель індивідуальності людини	Знати: про гетерохронію та суперечності індивідуального розвитку особистості, структуру індивідуальності людини. Вміти при диференційному аналізі вирізняти індивідні, особистісні та індивідуальні властивості.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.
5.	Тема 5. Диференційно-психологічна характеристика психічних процесів особистості	Знати про особливості диференційно-психологічних характеристик психічних процесів (відчуттів, Питання характеристика психічних процесів особистості сприймання, сенсомоторних реакцій, пам'яті, мислення, уяви, мовлення, уваги). Вміти аналізувати практичні ситуації, які пов'язанні із визначення норми та патології в сфері когнітивних процесів.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.
6.	Тема 6. Диференційний аналіз емоційно-вольової сфери особистості	Знати про особливості диференційно-психологічних характеристик емоційно-вольової сфери. Вміти аналізувати практичні ситуації, які пов'язанні із визначення норми та патології в емоційно-вольовій сфері.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.

7.	Тема 7. Аналіз психічних властивостей особистості через призму диференційної психології	Знати про місце темпераменту у структурі індивідуальних властивостей людини, особливості типів вищої нервової діяльності та їх зв'язок із темпераментом, особливості прояву типів темпераменту у праці та навчанні. Вміти здійснювати диференційний аналіз структури характеру особистості. Вміти використовувати отримані знання у майбутній професійній діяльності.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.
8.	Тема 8. Самосвідомість як диференційно-психологічна характеристика особистості.	Знати основні ідеї теорії інтегральної індивідуальності В. Мерліна і спеціальної теорії індивідуальності В. Русалова. Вміти використовувати отримані знання у майбутній професійній діяльності.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.
9.	Тема 9. Стиль особистості як аспект дослідження диференційної психології	Знати про стилі особистості, про умови їх формування. Вміти їх діагностувати та інтерпретувати, максимально ефективно задіювати в соціальній активності особистості. Вміти використовувати отримані знання у майбутній професійній діяльності.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.
10.	Тема 10. Індивідуальна та вікова специфіка життєвого циклу людини	Оволодіння знаннями про диференційні вікові особливості індивідуальності. Вміння аналізу особливостей фізичного, психічного та соціального розвитку особистості. Сформовані навички виокремлення випадків норми та патології в розвитку. Вміти використовувати отримані знання у майбутній професійній діяльності.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.
11.	Тема 11. Диференційований підхід у навчанні та вихованні	Знати відмінності між диференційованим навчанням та іншими груповими формами навчальної роботи. Володіти вміннями організації диференційованого навчання в молодших і старших класах. Вміти використовувати диференційований підхід в індивідуалізації навчання та виховання.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування, семінарське заняття.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ	
	При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в сфері психології.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	10
Семінарське заняття	30
Самостійна робота	10
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	1		1		1		1		1		1							10
Практичні з-тя		5	5	5	5	5		5		5		5	5					30
Самостійна р-та														10				10
Залік																	50	50
Всього за тиж-нь	1	5	6	5	6	5	1	5	1	5	1	5	5	10			50	100

6. Ресурсне забезпечення

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Диференціальна психологія / О. Л. Туриніна, Є. О. Варлакова. — К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012. — 136 с.
2. Палій А.А. Диференційна психологія. Навчальний посібник Серія —Альма-матер. – К.: Академія, 2010. – 432 с.
3. Диференційна психологія: підручник / За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 496 с.
4. Столяренко О. Б. Психологія особистості. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 280 с.
5. Загальна психологія: навч. посібник / О.Скрипченко, Л.Долинська та ін. - К.: "А.П.Н.", 2002. - 464 с.
6. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: у двох книгах. Кн.1.: Соціальна психологія особистості і спілкування. - К.: Либідь, 2004. - 576 с.
7. Психологія особистості / навчальний посібник. / Москалець В.П – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 416 с
8. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. - К.: Либідь, 2003. - 376 с.

Додаткова література

1. Вілкова О.Ю. Гендерна реальність сучасного суспільства // Вісник Київського нац. ун-ту. Соціологія. Психологія. Педагогіка. Випуск 14. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2002. - С. 5-8.
2. Говорун Т., Кікінежді О. Стать та сексуальність: психологічний ракурс. Навчальний посібник. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 1999. - 384 с.
3. Скутіна В.І. Виховні функції матері, батька, бабусі, дідуся у формуванні особистості за традиціями родинної етнопедагогіки // Сім'я та родинне виховання у національній етнопедагогічній культурі: Збірник наукових статей. - Переяслав-Хмельницький: ПЦ "Ризографіка", 2005. - 438 с. - С. 112-115.
4. Елдредж Дж. Дике серце: Таємниця чоловічої душі. Вид. 2-е, випр. / з англ. пер. Олена Фешовець. – Львів: Свічадо, 2012. – 232 с.
5. Елдредж Дж., Елдредж Ст. Чарівна: Таємниця жіночої душі / З англ. пер. Остап Гладкий. – Львів: Свічадо, 2011. – 248 с.
6. Ліщинська О.А. Методика індивідуальної та групової роботи психолога-початківця: Навчально-методичний посібник. - Кам'янець-Поділ.: Абетка, 2004. - 112с.
7. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / В.Л.Зливков, С.О.Лукомська, О.В.Федан. – К.: Педагогічна думка, 2016. – 219 с.
8. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.Г.Городяненка. – К.: Видавничий центр "Академія", 2002. – 560с. (Альма-матер)
9. Психологія групової ідентичності: закономірності становлення: монографія за наук. ред. П.П.Горностая; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – К.: Міленіум, 2014.- 252 с.
10. Романчук О. Жити серцем. – Львів: Свічадо, 2008.- 176 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної психології м.Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 505 тел. +38-0342-596149 ksppr@pnu.edu.ua
Викладач	Хабайлюк Валентина Василівна кандидат психологічних наук, доцент
Контактна інформація викладача	valentyna.khabailiuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 4-5.</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p> <p>Також за рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>